

TÜRKİYE MUHASEBE STANDARDI (TMS) 24: İLİŞKİLİ TARAF AÇIKLAMALARI BORSA İSTANBUL ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üyesi Cengiz GÜNEY*

Makale Gönderim Tarihi : 04/02/2020 / Kabul Tarihi : 13/04/2020

Makale Türü: Araştırma

ÖZ

Finansal raporlar karar alıcıların doğru karar alabilmeleri için gerekli tüm bilgileri içerecek şekilde hazırlanmalıdır. “TMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları” standardı ise şirketlerin ilişkili taraf sayılanlarla olan işlemlerinin ne şekilde raporlanacağını standarda bağlamıştır. Bu çalışmada “TMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları” standardı çerçevesinde Borsa İstanbul’da faaliyet gösteren şirketlerin ilişkili taraf işlemlerine konu olan bildirimleri “içerik analizi” yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışmanın amacı, “TMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları” standardı çerçevesinde yapılan bildirimlerin sektörel açıdan nasıl sınıflandığını tespit etmektir. Çalışma sonucunda; Borsa İstanbul’da faaliyet gösteren şirketlerin ilişkili taraf işlemlerine ilişkin bildirimlerinin %47’sinin “Mal Alım veya Satımı (Mamul ya da Yarımamul)” konulu işlemlerden oluştuğu, %18’nin “Hizmet Sunumu veya Alımı” konulu işlemlerden oluştuğu, %11’nin ise “Finansman Anlaşmaları Kapsamında Yapılan Transferler” konulu işlemlerden oluştuğu tespit edilmiştir. Sektörel farklılıklar açısından bakıldığında ise, en fazla bildirim oranı ile “İmalat Sanayi” sektöründe beyan edildiği görülmektedir. “İmalat Sanayi” sektörünü %38’lik oranı ile “Mali Kuruluşlar” sektörü takip etmektedir. Diğer sektörlerdeki bildirim oranları hemen hemen aynıdır. Sektörlerdeki bildirimlerin türleri incelendiğinde ise, “İmalat Sanayi” sektöründe yapılan bildirim türlerinin ağırlıklı olarak sırası ile; “Mal Alım veya Satımı (Mamul ya da Yarımamul)” bildirimleri “Finansman Anlaşmaları Kapsamında Yapılan Transferler” ve “Hizmet Sunumu veya Alımı” bildirimleri şeklinde olduğu görülmüştür. “Mali Kuruluşlar” sektöründe yer alan şirketlerin bildirimlerinin ise en fazla çeşitliliğe sahip olduğu görülmektedir. Mali Kuruluşlar sektöründe yer alan bildirimler sekiz grupta toplanmıştır. Mali Kuruluşlar sektöründe ilişkili taraf işlemleri bildirimlerine yönelik bir sıralama yapmak gerekirse ilk üç sıranın; “Hizmet Sunumu veya Alımı”, “Maddi Duran Varlık ve Diğer Varlıkların Alım veya Satımı” ve “Kiralamalar” şeklinde olduğu görülmektedir. “Toptan, Perakende Ticaret, Otel Ve Lokantalar” sektöründe yapılan bildirimlerin ise türleri açısından dört grupta

* Kocaeli Üniversitesi Gazanfer Bilge Meslek Yüksekokulu Muhasebe ve Vergi Bölümü Orcid Id: 0000-0001-5703-6176

toplandığı tespit edilmiştir. Bu sektörde yer alan bildirimlere yönelik sıralama yapmak gerekirse ilk üç bildirim türünün: “Mal Alım veya Satımı (Mamul ya da Yarımamul)”, “Belirli Koşullar Altında Yürürlüğe Girecek Sözleşmeler” ve 1 bildirim sayısı ile “Hizmet Sunumu veya Alımı” ile “Kiralamalar” konulu bildirimlerden oluştuğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: İlişkili Taraf Açıklamaları (TMS 24), Borsa İstanbul (BİST), İçerik Analizi

Jel: M40, M41

TURKISH ACCOUNTING STANDARD (TAS) 24: RELATED PARTY DISCLOSURES A RE-SEARCH ON BORSA ISTANBUL

ABSTRACT

Financial reports should be prepared to contain all the information necessary for decision-makers to make the right decision. “The TAS 24 Related Party Disclosures” standard specifies how to explain the transactions of companies with related parties. In this study, the notifications subject to “TAS 24 Related Party Transactions” of companies operating in Borsa Istanbul, were analyzed by content analysis method. The purpose of this study is to determine how the notifications made within the scope of “TAS 24 Related Party Disclosures” are classified from sectoral perspective. As a result of the study; 47% of the notifications of related party transactions of companies operating in Borsa Istanbul consist of transactions on “Purchase or Sale of Goods (Finished or Semi-Finished Products)”, 18% of the notifications consist of transactions on “Service Delivery or Purchase” and 11% of the notifications consist of transactions on “Transfers within the Scope of Financing Agreements”. When the sectoral differences are analyzed, it is seen that the highest notification was declared in “Manufacturing Industry” sector with 53%. “Manufacturing Industry” sector is followed by “Financial Institutions” sector with a rate of 38%. Notification rates of other sectors are almost the same. When the types of notifications in the sectors are examined, it is seen that the types of notifications made in the “Manufacturing Industry” sector are mainly in the form of “Purchase or Sale of Goods (Finished or Semi-Finished Products)” notifications; “Transfers within the Scope of Financing Agreements” notifications and “Service Delivery or Purchase” notifications. It is seen that the notifications of the companies in the “Financial Institutions” sector have the most diversity. The notifications in the “Financial Institutions” sector were grouped into eight groups. If it is necessary to make a ranking regarding the related party transactions notifications made in the “Financial Institutions” sector, the first three rankings; “Service Delivery or Purchase”, “Purchase or Sale of Tangible Fixed Assets and Other Assets” and “Leases”. In terms of the types of notifications “Wholesale, Retail Trade, Hotel and Restaurants” sector are gathered in four groups. If it is necessary to rank the notifications in this sector, the first three types of notifications are: “Purchase or Sale of Goods (Finished or Semi-Finished Products)”, “Contracts Under Certain Conditions”, with only one number of notifications; “Service Delivery or Purchase” notifications and “Leasing” notifications.

Keywords: Related Party Disclosures (TAS 24), İstanbul Stock Exchange (ISE), Content Analysis

Jel: M40, M41

1. GİRİŞ

Doğru finansal raporlamalar gerek şirket taraflarını gerekse muhtemel yatırımcıların doğru ve sağlıklı bilgiyi edinebilmesi için önem arz etmektedir. Finansal raporlamalar yapılırken bir takım nitelikleri bünyesinde taşımalıdır. İhtiyaca uygunluk, gerçeğe uygun sunum, anlaşılabilirlik, karşılaştırılabilirlik ve zamanında sunum bu niteliklerin başında gelmektedir. (Türkiye Muhasebe Standardı - TMS 1). Muhasebede üretilen bilgilerin şeffaflığı ve gerçeğe uygun sunumu finansal raporlar hazırlanırken üzerinde durulması gereken diğer önemli bir husustur. Finansal Raporlamaların nasıl yapılacağı Türkiye Muhasebe Standartları çerçevesinde standartlara bağlanmıştır. “TMS 24: İlişkili Taraf Açıklamaları” standardı mevcut 41 muhasebe standartlarından bir tanesidir.

“TMS 24: İlişkili Taraf Açıklamaları” standardı “işletmenin finansal durumu ile kâr veya zararının, ilişkili tarafların mevcudiyetinden, söz konusu taraflarla gerçekleştirilen işlemlerden ve işletme ile ilişkili tarafları arasındaki taahhütler dâhil olmak üzere, mevcut bakiyelerden etkilenebileceği olasılığına dikkat çekmek için gerekli olan açıklamaların, işletmenin finansal tablolarında yer almasını sağlamayı” amaç edinmiştir. (TMS 24 md.1.) TMS 24 md.21 e göre ilişkili taraf ile yapılmış olmaları durumunda açıklanması gereken işlemler temelde: mal alım veya satımı, maddi duran varlık ve diğer varlıkların alım veya satımı, hizmet sunumu veya alımı, kiralama, araştırma ve geliştirme transferleri; lisans anlaşmaları kapsamında yapılan transferler, finansman anlaşmaları kapsamında yapılan transferler, teminat veya kefalet karşılıkları, belirli koşullar altında yürürlüğe girecek sözleşmeler dâhil olmak üzere, gelecekte belirli bir olayın meydana gelmesi ya da gelmemesi durumunda bir şeyin yapılmasına ilişkin taahhütler ve işletme adına veya işletme tarafından söz konusu ilişkili taraf adına borçların ödenmesi işlemleridir.

Çalışmada Borsa İstanbul’da faaliyet gösteren şirketlerin “TMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları” standardı çerçevesindeki bildirimleri incelenmiştir. Kamuyu Aydınlatma Platformu web sayfasında (<https://www.kap.org.tr>) 14.10.2019 tarihinden bir yıl geriye doğru yapılan, bildiri sorgusuna göre tespit edilen 177 adet bildirim “içerik analizi” yöntemiyle incelenmiştir. Bildirimlerin sektörel açıdan dağılımı, incelenmiş hangi sektörlerin hangi bildirim türlerinde yoğunlaştığı tablolar ve grafikler aracılığı ile anlaşılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın teorik kısmında ise ilişkili taraf işlemlerinin neler olduğu, nasıl raporlanacağı, hangi tür işlemlerin ilişkili taraf işlemi olacağı v.b konuları TMS 24 standardı çerçevesinde irdelenmiştir.

2. İLİŞKİLİ TARAF AÇIKLAMALARI (TMS 24) STANDARDI

İlişkili taraf açıklamaları “Türkiye Muhasebe Standartları 24 (TMS 24)” kapsamında standarda bağlanmıştır. TMS 24 standardı güncellemeler ve yürürlük tarihleri, amaç, kapsam, ilişkili taraf açıklamalarının amacı, tanımlar, açıklamalar, yürürlük tarihi ve geçiş hükümleri ile TMS 24 (2005 yılında yayımlanan) yürürlükten kaldırılması başlıklarından oluşmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde yapılan araştırma ile ilişkili olan hükümler TMS 24 standardı çerçevesinde kaleme alınacaktır.

TMS 24 standardı “işletmenin finansal durumu ile kâr veya zararının, ilişkili tarafların mevcudiyetinden, söz konusu taraflarla gerçekleştirilen işlemlerden ve işletme ile ilişkili tarafları arasındaki taahhütler dâhil olmak üzere, mevcut bakiyelerden etkilenebileceği olasılığına dikkat çekmek için gerekli olan açıklamaların, işletmenin finansal tablolarında yer almasını sağlamayı” amaç edinmiştir. (TMS

24 md.1.) Bu standart muhasebenin temel kavramlarından “tam açıklama” ve “önemlilik” kavramları ile yakından ilgilidir (Özbek,2009:149). Tam açıklama kavramı; mali tabloların, bu tablolardan yararlanacak kişi ve kurumların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır olmasını gerekli kılmaktadır. (Sevilengül, 2011:20) Mali tablolarda finansal bilgilerin tam olarak açıklanması yanında, mali tablo kalemleri kapsamında yer almayan ancak alınacak kararları etkileyebilece gerçekleşmesi muhtemel olaylarda yer verilmesi gerekliliği yine tam açıklama kavramı gereğidir. Önemlilik kavramı ise bir hesap kalemi ya da bir olayın nisbi ağırlık değerinin, mali tablolara dayanılarak yapılacak değerlemeleri ve alınacak kararları etkileyebilecek düzeyde olmasını ifade etmektedir. (Karacan, 2016:21-22).Bir bilgi mali tablolara dayanılarak yapılacak değerlemeleri ve alınacak kararları etkileyebilecek düzede ise ve o bilgi verilmediği zaman mali tablo doğru yorumlanamıyor ise; o bilgi “önemli” sayılmalı ve mali tabloda mutlaka verilmelidir. (Sevilengül, 2011:22)

TMS 24 standardı “(a) *İlişkili taraflarla olan ilişki ve işlemlerin belirlenmesinde; (b) İşletme ile ilişkili tarafları arasındaki taahhütler dâhil olmak üzere, mevcut bakiyelerin belirlenmesinde; (c) (a) ve (b) maddelerinde yer alan kalemlerin açıklanmasının gerekli olduğu koşulların belirlenmesinde ve (d) Söz konusu kalemlere ilişkin olarak yapılacak açıklamaların tespit edilmesinde*” uygulanmaktadır. (TMS 24 md.2.) İlişkili taraflarla olan işlemlerin ve mevcut bakiyelerin; “TMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar” Standardına göre, bir ana ortaklık, ortak girişimci ya da yatırımcı tarafından sunulan bireysel finansal tablolarda açıklanması gerekmektedir. (Özbek,2009:151).

TMS 24’ün 5. 6. ve 7. maddeleri ilişkili taraf ilişkileri hakkında bilgi vermekte ve md.8’de “*İlişkili taraflarla olan ilişkilerin, işlemlerin ve taahhütler dâhil olmak üzere mevcut bakiyelerin bilinmesi, finansal tablo kullanıcılarının işletmenin karşılaştığı riskler ve fırsatlar ile işletmenin faaliyetleri hakkında yapacakları değerlendirmeleri etkileyebilir.*” ilkesi gereği işlemlerin açıklanması gerektiğini belirtmektedir. İlişkili tarafla yapılan işlem “*Raporlayan işletme ile ilişkili bir taraf arasında kaynakların, hizmetlerin ya da yükümlülüklerin, bir bedel karşılığı olup olmadığına bakılmaksızın transferidir.*” şeklinde tanımlanmaktadır. (TMS 24 md.9.)

İlişkili taraf ise yine TMS md.9 da “*Finansal tablolarını hazırlayan işletmeyle (bu Standartta ‘raporlayan işletme’ olarak kullanılacaktır) ilişkili olan kişi veya işletmedir.*” şeklinde tanımlanmıştır. İlişkili tarafın belirlenmesinde sadece yasal şeklin değil ilişkinin özünde dikkate alınması gerekmektedir (Özbek,2009:152).TMS 24’ün 9.maddesinin a ve b bentleri kişi ve işletmeler için ilişkili taraf sayılma durumlarını kaleme almıştır. 9. Maddenin a bendine göre;

“(i)*Raporlayan işletme üzerinde kontrol veya müşterek kontrol gücüne sahip olması durumunda, (ii) Raporlayan işletme üzerinde önemli etkiye sahip olması durumunda, (iii) Raporlayan işletmenin veya raporlayan işletmenin bir ana ortaklığının kilit yönetici personelinin bir üyesi olması durumunda*” kişiler ilişkili taraf sayılır. Bu maddede bir işletmenin bir başka işletmeyi hukuken hisse senetlerine sahiplik nedeniyle doğrudan kontrol etmesi durumu söz konusudur. Kontrol eden ve kontrol edilen işletmeler birbirleriyle ilişkili taraf oldukları için; her bir işletme finansal tablolarında bu standart gereğince yapılması gereken açıklamaları yapmak durumundalardır. (Özbek,2009:152).

Yine aynı maddede bir bireyin yakın üyeleri ; “(a) Bireyin eş ve çocukları, (b) Bireyin eşinin çocukları ve (c) Bireyin ya da bireyin eşinin bakmakla yükümlü olduğu kişiler.” olarak tanımlanmıştır. (TMS 24

md.9.) Burada eş ve çocuklar, gelirleri olmasına ve yaşlarına bakılmaksızın koşulsuz olarak yakın aile üyesi sayılmaktadır. Bu standarda göre edinilmiş çocuklarında “bireyin yakın üyeleri” kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir. (Özbek,2009:160).

9. Maddenin b bendine göre ise;

“(i) İşletme ve raporlayan işletmenin aynı grubun üyesi olması halinde (yani her bir ana ortaklık, bağlı ortaklık ve diğer bağlı ortaklık diğerleri ile ilişkilidir). (ii) İşletmenin, diğer işletmenin (veya diğer işletmenin de üyesi olduğu bir grubun üyesinin) iştiraki ya da iş ortaklığı olması halinde. (iii) Her iki işletmenin de aynı bir üçüncü tarafın iş ortaklığı olması halinde. (iv) İşletmelerden birinin üçüncü bir işletmenin iş ortaklığı olması ve diğer işletmenin söz konusu üçüncü işletmenin iştiraki olması halinde. (v) İşletmenin, raporlayan işletmenin ya da raporlayan işletmeyle ilişkili olan bir işletmenin çalışanlarına ilişkin olarak işten ayrılma sonrasında sağlanan fayda plânlarının olması halinde. Raporlayan işletmenin kendisinin böyle bir plânının olması halinde, sponsor olan işverenler de raporlayan işletme ile ilişkilidir. (vi) İşletmenin (a) maddesinde tanımlanan bir kişi tarafından kontrol veya müştereken kontrol edilmesi halinde. (vii) (a) maddesinin (i) bendinde tanımlanan bir kişinin işletme üzerinde önemli etkisinin bulunması veya söz konusu işletmenin (ya da bu işletmenin ana ortaklığının) kilit yönetici personelinin bir üyesi olması halinde. (viii) İşletmenin veya onun bir parçası olduğu grubun başka bir üyesinin, raporlayan işletmeye veya raporlayan işletmenin ana ortaklığına kilit yönetici personel hizmetleri sunması halinde” işletmeler ilişkili taraf sayılır.

TMS 24’ün 11. maddesi ilişkili taraf olarak değerlendirilmeyecek olanları da belirtmiştir. İlgili madde hükmüne göre;

“(a) İki işletmenin, ortak bir yöneticiye ya da ortak bir kilit yönetici personele sahip olması durumunda veya işletmelerden birinin kilit yönetici personelinin diğer işletme üzerinde önemli etkiye sahip olması durumunda bu iki işletme (b) İki iş ortaklığı katılımcısının bir iş ortaklığı üzerinde müşterek kontrolü paylaşımları durumunda söz konusu katılımcılar. (c) (i) Finansman sağlayanlar, (ii) Sendikalar, (iii) Kamu hizmeti şirketleri ve (iv) Devlet makamları ve mercilerinden, raporlayan işletme üzerinde kontrol ya da müşterek kontrol gücüne veya önemli etkiye sahip olmayıp, işletme ile sadece olağan iş ilişkisi içerisinde olanlar (işletmenin serbest hareket etmesini etkileyebilecek ya da karar alma sürecine dahil olabilecek olsa da). (d) Bir işletmenin sadece ortaya çıkan ekonomik bağımlılık nedeniyle önemli hacimde işlem yaptığı bir müşteri, tedarikçi, acente, dağıtımçı ya da genel müessil” ilişkili taraf olarak değerlendirilemez. Ancak finansman sağlayan bir bankanın, bir grubun üyesi olması durumunda, grup işletmeleri ile banka arasında yapılan işlemler açıklanmayı gerektirmektedir. Ayrıca bir işletmenin, kendi grubunun bir üyesi bankadan sağladığı finansmanı, grup üyesi olmayan işletmelerle aynı koşullarda sağlaması halinde bile, bu durumu açıklamalıdır (Özbek,2009:166).

TMS 24 md.21 e göre ilişkili taraf ile yapılmış olmaları durumunda açıklanması gereken işlemlere ilişkin örnekler aşağıda belirtilmiştir:

“(a) Mal alım veya satımı (mamul ya da yarı mamul), (b) Maddi duran varlık ve diğer varlıkların alım veya satımı, (c) Hizmet sunumu veya alımı, (d) Kiralamalar, (e) Araştırma ve geliştirme transferleri, (f) Lisans anlaşmaları kapsamında yapılan transferler, (g) Finansman anlaşmaları kapsamında yapılan

transferler (nakdi ya da gayri nakdi krediler ve özkaynak katkıları dâhil olmak üzere), (h) Teminat veya kefalet karşılıkları, (i) Belirli koşullar altında yürürlüğe girecek sözleşmeler¹ (muhassebeleştirilmiş ve muhassebeleştirilmemiş) dahil olmak üzere, gelecekte belirli bir olayın meydana gelmesi ya da gelmemesi durumunda bir şeyin yapılmasına ilişkin taahhütler ve (j) İşletme adına veya işletme tarafından söz konusu ilişkili taraf adına borçların ödenmesi.” İlişkili taraflar arasında yapılan işlemler; işlemlerin tutarı, mevcut bakiyeler, işlemlerin koşul ve durumları, teminat altına alınmış olup olmadıkları ve ödeme için belirlenen karşılığın niteliği, verilen veya alınan garantilerin ayrıntıları, mevcut bakiyelerle ilgili şüpheli alacak karşılıkları, dönem içinde ilişkili taraflardan olan şüpheli alacaklarla ilgili olarak mali tablolara yansıtılan giderler başlıklarını içermelidir. (<http://www.denetimnet.net> E.T:13.02.2020)

Çalışmada ilişkili taraf işlemlerine yönelik bildirimler md.21 de belirtilen başlıklar çerçevesinde sınıflandırılmıştır.

3. İLİŞKİLİ TARAF AÇIKLAMALARI (TMS 24) İLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR

Çalışmanın bu bölümünde “İlişkili Taraf Açıklamaları (TMS 24)” standardı ve uluslararası muhasebe standartlarında karşılığı olan (IAS 24- Related Party Transactions) ile ilgili kaleme alınmış akademik çalışmalara yer verilecektir.

Türkçe literatür incelendiğinde TMS 24 standardı ile ilgili doğrudan kaleme alınmış makale çalışması olmadığı görülmektedir. Dilek Şahin ve Selim Yüksel Pazarçeviren tarafından 2007 yılında kaleme alınan “TFRS (TMS 1, TMS 2, TMS 7, TMS 18, TMS 24, TMS 40) ve SPK Muhasebe Standartlarının IFRS ile Karşılaştırılması” çalışmasında TMS 24 hakkında çeşitli bilgilere yer verilmiş ve IAS 24 ile karşılaştırılmıştır. Farklılıklar ve benzerlikler kaleme alınmıştır.

Yabancı literatürde TMS 24 standardının Uluslararası Muhasebe Standartlarındaki karşılığı olan “IAS 24- Related Party Transactions” konusunda kaleme alınmış birçok akademik çalışmaya rastlanmıştır. Özellikle ülke temelli araştırmalar göze çarpmaktadır. Çin, Gana, Tunus, Fransa, Kanada, Endonezya, Nijerya, Pakistan, Yunanistan, Bangladeş, Yeni Zellenda, Güney Afrika, İtalya ve Malezya IAS 24 kapsamındaki akademik çalışmalara konu olan ülkeler olarak tespit edilmiştir.

Yuan George Shan (2019), “Do Corporate Governance And Disclosure Tone Drive Voluntary Disclosure Of Related-Party Transactions İn China?” isimli makalesinde olumlu açıklama tonu, gönüllü açıklamanın kapsamını destekliyor mu?” sorusuna cevap bulmayı amaç edinmiş ve çalışma sonucunda toplanan 1118 firma verisinin analizi sonucunda; yabancı mülkiyetin, bağımsız yöneticilerin oranı, açıklama tonu ve yaşın, ilgili tarafın büyüklüğü üzerinde önemli derecede olumlu bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur. İlişkili işlem açıklamaları, firma büyüklüğü ile negatif yönde ilişkilidir. Devlet mülkiyeti, meslek gözetmenlerinin oranı, şirket performansı, Genel Müdür (CEO), 4 Büyük denetçi ve ilişkili taraf işlemlerinin toplam varlıklara oranı gibi faktörlerin etkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

Pier Luigi Marchini, Paolo Andrei ve Alice Medioli (2019), “Related Party Transactions Disclosure And Procedures: A Critical Analysis İn Business Groups” isimli çalışmasında ilişkili taraf işlem bilgilerinin doğruluğunu ve şeffaflığını, anlaşılabilirliğini, mevzuata uyumunu ve karşılaştırılabilirliğini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada ayrıca, sadece konsolide finansal tabloları okuyarak, hissedarların tüm ilişkili taraf işlemlerinden tam olarak haberdar edilip edilemeyeceği incelenmektedir. Çalışma sonucun-

da ilişkili taraf işlem açıklamalarının sınıflandırması için herhangi bir şekil şartı zorunluluğu bulunmadığı ve bunun sonucunda bilgilerin karşılaştırılmasının mümkün olmadığı vurgulamaktadır. Bu durumun giderilmesi için mevzuata uygun beyan formunun oluşturulması gerektiği savunulmaktadır.

Ben Kwame Agyei-Mensah (2019), “The Effect Of Audit Committee Attributes On Compliance With IAS24-Related Party Disclosure: An Empirical Study” isimli çalışmasında Gana’daki şirketlerin ilişkili taraf işlemlerine ilişkin rapor bilgilerinin IAS 24’e uyumlu olup olmadığını araştırmaktadır. Çalışma sonucu ilişkili taraf açıklamalarına uygunluğun, denetim komitesinin cinsiyeti, denetim komitesinin bağımsızlığı ve mülkiyet yoğunluğundan etkilendiğini göstermektedir.

Hedi Baazaoui ve Mohamed Ali Zarai (2019) , “The Effect Of Firm Characteristics On The Disclosure Of IAS/IFRS Information: The Cases Of Tunisia, France And Canada” isimli çalışmasında firmanın kendine özgü özelliklerinin büyüklüğüne ve uyruğunun ülkesine bağlı olduğu varsayımından yola çıkarak, farklı ticaret endekslerine ait şirketler üzerinde ve farklı kültür ve ekonomik gelişme seviyelerine sahip ülkelerde çalışma yürütmüşlerdir. Seçilen ülkeler, Tunus, Fransa ve Kanada’dır. Çalışma sonucunda, IAS / IFRS bilgisinin beyan edilmesinin belirleyicilerinin firmanın uyruğuna bağlı olarak değişeceği ve ülkenin önemli katsayılara sahip olmasından dolayı açıklanan bilgilerin açıklanmasında firmanın uyruğunun önemli olduğunu tespit edilmiştir.

Dwi Ernawati ve Y. Anni Aryani (2019), “Controlling Shareholders, Audit Committee Characteristics, And Related Party Transaction Disclosure: Evidence From Indonesia” isimli çalışmasında kontrol eden hissedarları, denetim komitesinin özelliklerini ve ilişkili taraf işlem açıklamalarını incelemeyi amaçlamaktadır. Kontrol eden hissedarlar, aile hisselerinin mülkiyetini ve aile üyelerinin yönetim kurulundaki oranı ile temsil edilmektedir. Bu çalışmada kullanılan örnekler 2017 yılında Endonezya Menkul Kıymetler Borsası’nda (IDX) listelenen aile şirketleridir. Bu çalışmada, hipotezi test etmek için çoklu regresyon kullanılmıştır. Çalışma sonucunda kontrol eden hissedarların ilişkili taraflara yapılan işlem açıklamalarını olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir. Çalışmaya göre; denetim komitesinin muhasebe uzmanlığı, ilişkili taraf işlem açıklamaları üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Araştırma sonucu ayrıca, aile tarafından kontrol edilen şirketlerin ilişkili taraf işlem açıklamaları konusunda düşük motivasyonları olduğunu göstermektedir. Denetim komitesinin, ilişkili taraf işlemlerini açıklama konusunda şirketleri teşvik etmesi gerekmektedir.

Osakuni Chidimma Anastasia ve Dr. Joshua Onuor (2019), “Effects Of Related Party Transaction On Financial Performance Of Companies, Evidenced By Study Of Listed Companies In Nigeria” İsimli çalışmasında Nijerya borsasında işlem gören şirketlerin ilişkili taraf işlemleri ile finansal performansı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmada özellikle ilişkili taraf işlemlerinin özkaynak karlılığı ve net kar üzerinde etkisinin olup olmadığı üzerinde durulmuştur. Çalışmada Nijerya Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören şirketlerin (2008-2015) verileri analize tabi tutulmuştur. Çalışma sonucunda ilişkili taraf işlemlerinin Öz kaynak karlılığı ve net kar üzerinde önemli bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

Fazli Azim, Zulkairi Mustapa ve Fauzi Zainir (2018), “The Effects Of Corporate Governance And Related Party Transactions On Firm Performance Among Pakistanı Family-Owned Firms” isimli çalışmasında kurumsal yönetim değişkenlerinin, yani bağımsız icracı olmayan yöneticilerin, aile yönetiminin (FD), aile mülkiyeti kavramının ve ilişkili taraf işlemlerinin firmaların performansları üzerindeki etki-

lerini Pakistanlı aile şirketleri çerçevesinde ampirik olarak incelemiştir. Çalışma sonucunda bağımsız yönetimin firma performansı ile pozitif bir ilişki içinde olduğu, Pakistanlı aile şirketlerinde bağımsız yönetici çalıştırma oranının düşük olduğu, aile şirketlerinde zayıf kurumsal yapı olduğu, ilişkili taraf işlemleri ile firma performansı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu tespit edilmiştir.

Pier Luigi Marchini, Tatiana Mazza ve Alice Mediol (2018), “The Impact Of Related Party Transactions On Earnings Management: Some Insights From The Italian Context” isimli çalışmasında firmaların kazanç yönetimi için ilişkili taraf işlemlerini kullanıp kullanmadığını araştırmışlardır. Çalışmada ilişkili taraf işlemlerine konu olan gelirlerin kazancı yönetmek için diğer işlem türlerinden daha önemli olduğu bulgulanmıştır.

Arie Pratama (2018), “Do Related Party Transactions And Tax Avoidance Affect Firm Value?” isimli çalışmasında ilişkili taraf işlemlerinin ve vergiden kaçınmanın Endonezyalı firmaların değerini etkileyip etkilemediğini araştırmaktadırlar. Araştırma sonucu; Endonezya şirketlerinin ilişkili taraf işlemlerinden ve vergiden kaçınmadan yararlandıklarını ve aynı zamanda hissedarların ilişkili taraf işlemlerini ve vergiden kaçınmayı olumsuz olarak algılamadıklarını göstermektedir. .

Moataz El-Helaly, Ifigenia Georgiou ve Alan D. Lowe (2018), “The İnterplay Between Related Party Transactions And Earnings Management The Role Of Audit Quality” isimli makalesinde ilişkili taraf işlemlerinin gerçek veya tahakkuk eden kazanç yönetimi ile ilişkili olup olmadığını veya beyan edilen kazancı yönetmek için üçüncü bir alternatif olarak kullanılıp kullanılmadığını araştırmışlardır. 2009-2014 döneminde Atina Menkul Kıymetler Borsası’nda işlem gören firmalar örneklem olarak belirlenmiştir. Çalışma sonucunda ortalama olarak, gerçek kazanç yönetimi ve İlişkili taraf işlemlerinin alternatif olarak kullanıldığını tespit etmişlerdir. Çalışmada yapılan ek testler, bu değişimin, şirketin 4 Büyük denetim firması tarafından denetlenmesi halinde önemli olmadığını tespit etmiştir.

Md. Mirajur Rahman (2018), “Compliance With Ias-24, Related Party Disclosure İn Listed Commercial Banks: Evidence From Bangladesh” isimli çalışmasında Bangladeş borsasında işlem gören ticari bankaların IAS-24 bağlamında, İlişkili Taraf Açıklamalarını incelemiştir. Çalışma, işlem gören bankaların IAS-24 bağlamındaki ilişkili tarafların bilgilendirme gereksinimlerinin uygunluğunu ve düzenleyici otoritelerin rolünü vurgulamaktadır. Yazar çalışma sonucunda Bangladeş borsasında işlem gören ticari bankaların IAS-24 bağlamında, İlişkili Taraf Açıklaması uygulamasının kötü uygulandığını tespit etmiş ve raporlarında bu tür açıklamaların nasıl yapılması gerektiği hakkında çeşitli önerilerde bulunmuştur.

Pier Luigi Marchini, Tatiana Mazza ve Alice Mediol (2018), “Related Party Transactions, Corporate Governance And Earnings Management” isimli çalışmasında iyi bir kurumsal yönetim yapısının ilişkili taraf işlemleri ile yapılan kazanç yönetimini azaltıp azaltamayacağını araştırmışlardır. Yazarlar, yüksek kaliteli bir kurumsal yönetimin özel fayda kazanımını etkilemesini ve ilişkili taraf işlemleri ile kazanç yönetimi arasındaki pozitif ilişkiyi azaltmasını beklemektedir. Çalışma sonucunda satışla ilişkili taraf işlemleri ve kurumsal yönetim arasındaki etkileşimin, anormal tahakkuklarla negatif bir şekilde ilişkili olduğunu, kurumsal yönetim kalitesinin, satışlar ile ilişkili taraf işlemleri ve kazanç yönetimi arasındaki pozitif ilişkiyi azalttığını tespit etmiştir.

MoatazEl-Helaly (2018), “ Related-Party Transactions: A Review Of The Regulation, Governance And Auditing Literature” isimli çalışmasında ilişkili taraf işlemleri ile risk arasındaki ilişkinin anlaşılmasını, ölçülmesini ve eleştirel bir şekilde tartışılmasını ve denetim riskine odaklanarak ilgili literatürün incelenmesini amaçlamışlardır. Çalışma sonucunda literatürde var olan araştırmaların ilişkili taraf işlemlerini; hissedarların servetlerinin kamulaştırılması, firma değerlerinin düşmesi, düşük kaliteli finansal raporlama, önemli yanlış beyan riski ve uzun vadeli firma performansındaki düşüş ile ilişkilendirdiklerini tespit etmiştir. Yapılan literatür incelemesi sonucunda kurumsal yönetim ve denetimin ilişkili taraf işlemlerinin olumsuz etkilerini azaltabileceği sonucuna ulaşmıştır.

Md. Borhan Uddin Bhuiyan ve Jamal Roudaki (2018), “Related Party Transactions And Finance Company Failure: New Zealand Evidence” isimli çalışmasında Yeni Zelanda da yönetim kurulunda kilit yöneticileri olan, başarısız finans şirketlerinde ilişkili taraf işlemlerinin varlığını incelemektedir. İlişkili taraf işlemlerinin incelenmesinde denetçilerin rolü de ayrıca incelenmektedir. Saygın büyük denetçilerin (yani Big4) uygulamayı kısıtlamasının yanı sıra şirket içi yönetici ilişkilerinin ilişkili taraf işlemlerini desteklediği tahmin edilmektedir. Çalışma sonucunda başarısız finans firmalarının neredeyse yarısının ilişkili taraf işlemlerinde bulunduğu tespit edilmiştir. Başarısız olan firmaların, ilişkili taraf işlemlerinde bulunanların çoğunlukla kilit yönetici tarafından temsil edildiği ve Big4 dışındaki denetçiler tarafından denetlendiği tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda ilişkili taraf işlemlerinde bulunan firmaların daha sonra şüpheli muhasebe ve rapor uygulamalarından mahkûm olduklarına dair kanıtlar tespit edilmiştir.

Yosra Mnif Sellami ve Hela Borgi Fendri (2017), “The Effect Of Audit Committee Characteristics On Compliance With IFRS For Related Party Disclosures: Evidence From South Africa” isimli çalışmasında denetim komitesi özelliklerinin (büyüklük, bağımsızlık, toplantı sayısı ve uzmanlık düzeyi); Güney Afrika’daki şirketlerin ilişkili taraf açıklamalarının Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) ile uyumunu incelemiştir. Çalışma sonucunda ilişkili taraf açıklamalarının denetim komitesi bağımsızlığından olumlu yönde etkilendiğini ortaya koymaktadır. Ancak, denetim komitesi büyüklüğü ve toplantılarının sayısı ilişkili taraf açıklamalarını etkilememektedir. Uzmanlıkla ilgili olarak, yazarlar ilişkili taraf açıklamaları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu ve endüstri uzmanlığını muhasebe ve finansal uzmanlıkla birleştirdiklerini tespit etmişlerdir. Ancak, muhasebe uzmanlığı tek başına ilişkili taraf açıklamaları ile ilişkilendirilirken, endüstri uzmanlığının tek başına ilişkili taraf açıklamaları ile ilişkili olmadığı tespit edilmiştir.

Abdul Rafay, Ramla Sadiq ve Mobeen Ajmal (2016), “The Effect Of IAS-24 Disclosures On Governance Mechanisms And Ownership Structures İn Pakistan” isimli çalışmasında ilişkili taraf işlemleri (IAS-24’te açıklandığı şekilde), vekâlet teorisi (agency theory), mülkiyet yapıları ve firma performansı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın örnekleme, 2006–2015 döneminde Pakistan Menkul Kıymetler Borsası KSE-100 tarafından endekslenen finansal olmayan şirketlerden oluşmaktadır. Çalışmada nakit girişleri ve çıkışları dahil olmak üzere farklı ilişkili taraf açıklamalarının toplamdaki firma performansı üzerindeki etkilerini araştırmışlardır. Çalışma sonucunda kurumsal mülkiyetin firma performansı üzerinde olumlu ve önemli bir etkisi olduğunu tespit etmişlerdir. İlişkili taraf alımlarının performans üzerinde önemli ve olumsuz bir etkisi vardır ve bu da kurumsal mülkiyetin kamulaştırılmasına neden olmaktadır. Gelir üreten ilişkili taraf işlemlerinin performans üzerinde önemli ve olumlu bir etkisi vardır, böylece kurumsal mülkiyet ilişkili taraflarla ilgili olarak artan bir etkiye sahiptir. Çalışmada ayrıca,

bazı mülkiyet yapılarının daha zayıf kurumsal yönetim mekanizmalarına yol açarak daha büyük sorunlara sebep olduğunu tespit etmişlerdir. Bu durumun şirket performansını olumsuz yönde etkilediğini ve azınlık hissedarlarının sömürülmesine yol açtığını tespit etmişlerdir.

Lenka Nováková & Martin Polák, (2015). “Disclosures In Accordance With IAS 24 (Related Parties),” isimli çalışmasında CNB web sitesinde yayınlanan yıllık raporları analiz etmişlerdir. Bankacılık dışı sektörler ve bankacılık sektörü ayrımı yapılarak araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma, her sektör için üç araştırma sorusu oluşturulmuştur. Çalışma sonucunda dönem boyunca izlenen şirketlerin IAS 24 standardını oldukça tutarlı bir şekilde uyguladığı tespit edilmiştir.

Matteo Pozzoli, Marco Venuti (2014), “Related Party Transactions And Financial Performance: Is There A Correlation? Empirical Evidence From Italian Listed Companies” isimli çalışmasında ilişkili taraf işlemleri ile şirketlerin finansal performansı arasındaki ilişkiyi incelemekte ve bu tür işlemler ile kazanç yönetimi arasında bir ilişki olup olmadığını araştırmaktadır. Çalışmada İtalyan borsasında işlem gören şirketlerin 2008-2011 yılları verileri kullanılmaktadır. Çalışma sonucunda ilişkili taraf işlemlerinin ve şirketlerin finansal performans sonuçlarının ilişkilendirilmediği ve sebep-sonuç ilişkisi olduğuna dair bir kanıt olmadığı sonucuna varmıştır.

A. Mohamad Ariff ve H. A. Hashim (2013), “The Breadth and Depth of Related Party Transactions Disclosures” isimli çalışmasında Malezya bağlamında ilişkili taraf işlemleri açıklama konusundaki mevcut gerekliliği gözden geçirmekte ve bu açıklamaları çevreleyen konuları teorik olarak tartışmaktadır.

Bu çalışmada ; “TMS 24 İlişkili taraf Açıklamaları” standardı çerçevesinde Borsa İstanbul’da faaliyet gösteren şirketlerin “ilişkili taraf işlemlerine” konu olan bildirimlerinin neler olduğu ve bildirimlerin sektörel farklılıkları üzerinde durulmaktadır.

4. ARAŞTIRMA

Çalışmanın bu bölümünde yapılan araştırmanın amacı, kapsamı, yöntemi, verilerin kodlanması ve araştırma bulguları ele alınacaktır.

4.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; “TMS 24 İlişkili taraf Açıklamaları” standardı çerçevesinde Borsa İstanbul’da faaliyet gösteren şirketlerin “ilişkili taraf işlemlerine” konu olan bildirimlerinin neler olduğunu belirlemektir. Ayrıca araştırmada hangi sektörlerde hangi tür “ilişkili taraf İşlemleri”nin ağırlık bastığı anlaşılmasına çalışılmıştır. Çalışmanın teorik kısmında ise ilişkili taraf işlemlerinin neler olduğu, nasıl raporlanacağı, hangi tür işlemlerin ilişkili taraf işlemi olacağı v.b konuları TMS 24 standardı çerçevesinde irdelenmiştir.

4.2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırmada Borsa İstanbul’da faaliyet gösteren şirketlerin “TMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları” standardı çerçevesindeki bildirimleri incelenmiştir. Kamuyu Aydınlatma Platformu web sayfasında (<https://www.kap.org.tr>) 14.10.2019 tarihinden bir yıl geriye doğru yapılan, bildiri sorgusuna göre tespit edilen

177 adet bildirim “içerik analizi” yöntemiyle incelenmiştir. Bildirimlerden 12 adedi 2018 yılına aittir. İlgili tarihler arasında ilişkili taraf açıklamaları bildirimde bulunan şirket sayısı 112’dir.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan “içerik analizi” yöntemi uygulanmıştır. İçerik analizi; “Beyanların içeriksel ve biçimsel özelliklerini sistematik ve nesnel olarak tasvir eden ampirik bir yöntemdir.” şeklinde tanımlanmaktadır (Gökçe, 2006:7). İçerik analizi araştırmacıyı toplanan veriye aşına etmekte ve verilerin daha ileri analizler için kullanılmasına imkân sağlamaktadır. (Coşkun v.d., 2015: 324). Bir diğer tanımda ise içerik analizi; “Çeşitli metinlerin içeriğini kendini doğrudan okumaya vermeyen temel öğelerini sınıflandırmak ve yorumlamak amacıyla yönetsel, sistematik, objektif ve nicel olarak incelenmesini sağlayan tekniktir.” şeklinde tanımlanmaktadır (Bilgin, 2006:2). İçerik analizine tabi tutulabilecek birçok birim bulunmaktadır. Kelimeler, cümleler, paragraflar, temalar, aksiyonlar ve örnekler içerik analizi yöntemi ile analiz edilebilecek unsurların başında gelmektedir (Coşkun v.d., 2015:327-328). Çalışmada ise Borsa İstanbul’da faaliyet gösteren ve “TMS24 İlişkili Taraf İşlemleri” standardı çerçevesinde beyan edilen, 177 adet bildirim analize tabi tutulmuştur.

4.4. Verilerin Kodlanması (Sınıflandırılması)

Analiz çerçevesinde beyan edilen ilişkili taraf işlemlerine ilişkin açıklamalar “TMS 24- İlişkili Taraf Açıklamaları” standardı madde 21 de bahsi geçen ilişkili taraf ile yapılmış olmaları durumunda açıklanması gereken işlemlere ilişkin örneklere göre şöylece sınıflandırılmıştır:

- (a) Mal alım veya satımı (mamul ya da yarı mamul),
- (b) Maddi duran varlık ve diğer varlıkların alım veya satımı,
- (c) Hizmet sunumu veya alımı,
- (d) Kiralamalar,
- (e) Araştırma ve geliştirme transferleri,
- (f) Lisans anlaşmaları kapsamında yapılan transferler,
- (g) Finansman anlaşmaları kapsamında yapılan transferler (nakdi ya da gayri nakdi krediler ve özkaynak katkıları dâhil olmak üzere),
- (h) Teminat veya kefalet karşılıkları,
- (i) Belirli koşullar altında yürürlüğe girecek sözleşmeler¹ (muhasebeleştirilmiş ve muhasebeleştirilmemiş) dahil olmak üzere, gelecekte belirli bir olayın meydana gelmesi ya da gelmemesi durumunda bir şeyin yapılmasına ilişkin taahhütler ve
- (j) İşletme adına veya işletme tarafından söz konusu ilişkili taraf adına borçların ödenmesi

4.5. Araştırma Bulguları

Araştırmada İlişkili Taraf İşlemlerine ilişkin bildirimler toplamda dokuz değişik başlıkta kodlanmıştır. Kodlanan bildirimler kod gruplarına göre frekans analizine tabi tutulmuştur. Araştırmada kodlanan ilişkili taraf işlemlerine ilişkin bildirimler sektörel farklılıklarına göre de frekans analize tabi tutulmuştur.

Detaylı Sorgulama Sonuçları

< Geri Yenile

Şirket Grubu: İşlem Gören Şirketler Bildirim Tipi: Tüm Bildirimler Konu: İlişkili Taraf İşlemleri Başlangıç Tarihi: 14-10-2018 Bitiş Tarihi: 14-10-2019

177 bildirim bulundu.

#	Tarih	Kod	Şirket/Fon	Tip	Konu	Özet Bilgi	İlg. Şirketler	Yıl	Periyot	İşlemler
177	04.10.19 15.47	OZKGY	ÖZAK GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	ODA	İlişkili Taraf İşlemleri	Ela Quality Resort Hotel Kira Revizesi				
176	03.10.19 17.32	ISGYO	İŞ GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	ODA	İlişkili Taraf İşlemleri	Kiralama İşlemi Hakkında				
175	02.10.19 09.52	HDFGS	HEDEF GİRİŞİM SERMAYESİ YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	ODA	İlişkili Taraf İşlemleri	İlişkili Tarafara Ödenen Portföy Yönetim Ücreti Hk				
174	01.10.19	RHFAG	RHEA GİRİŞİM SERMAYESİ YATIRIM	ODA	İlişkili Taraf	2018 yılı İlişkili Taraf İşlemleri Raporunun				

Şekil 1: 14.10.2019 Tarihinde Yapılan Bildirim Sorgusu

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/bildirim-sorgu> (E.t.14.10.2019).

14.10.2019 tarihinde bir yıl geriye doğru yapılan bildiri sorgusuna göre 177 adet ilişkili taraf işlemlerine ilişkin beyanda bulunmuştur. Bildirilerden 12 adedi 2018 yılına aittir.

Ek 2 (Tablo 5)'de görüldüğü üzere ilişkili taraf işlemlerine ilişkin bildirimler işletmeler açısından ele alındığında en fazla bildirim yapan ilk üç işletmenin sırası ile Mensa Sınai Ticari Ve Mali Yatırımlar A.Ş (13 Bildirim), Hedef Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş (12 Bildirim) Ve İş Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş (9 bildirim) olduğu görülmüştür. 97 adet şirket sadece 1 bildirimde bulunmuştur. Bildirimlerin %45'i 15 adet şirket tarafından yapılmıştır. Bildirimlerin %20'si ise en fazla bildirim yapan ilk üç şirket tarafından yapılmıştır. Bildirim konuları açısından durum ele alındığında Mensa Sınai Ticari Ve Mali Yatırımlar A.Ş'nin bildirimlerinin "Finansman Anlaşmaları Kapsamında Yapılan Transferler"

e ilişkin bildirimler olduğu; Hedef Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş.’nin bildirimlerinin “Hizmet Sunumu veya Alımı” na ilişkin bildirimlerden oluştuğu; İş Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.’nin bildirimlerinin ise “Hizmet Sunumu veya Alımı”, “Kiralamalar”, “Finansman Anlaşmaları Kapsamında Yapılan Transferler” konularına ilişkin bildirimlerden oluştuğu görülmektedir.

Tablo1: Yıllara ve Aylara İlişkin Bildirim Sayıları

Aylar	İlişkili Taraf İşlemleri Bildiri Sayısı (Adet)	%	(Not)
Ocak	4	2,2	2019’a Ait
Şubat	39	22,03	2019’a Ait
Mart	37	20,9	2019’a Ait
Nisan	14	7,91	2019’a Ait
Mayıs	20	11,3	2019’a Ait
Haziran	19	10,73	2019’a Ait
Temmuz	8	4,52	2019’a Ait
Ağustos	6	3,39	2019’a Ait
Eylül	13	7,34	2019’a Ait
Ekim	6	3,39	(1 Bildirim 2018’e Ait)
Kasım	6	3,39	(Tamamı 2018’e ait)
Aralık	5	2,82	(Tamamı 2018’e ait)
Toplam Bildiri Sayısı	177	100	

İlişkili taraf işlemlerine ilişkin bildirimler zamana incelendiğinde bildirimlerin %50’sinin Nisan Ayı’na kadar yapılmış olduğu görülmektedir. En fazla bildirim Şubat ve Mart aylarında gerçekleşmiştir. Oransal açıdan incelendiğinde Şubat ve Mart aylarına ilişkin bildirimler toplam bildirimlerin yaklaşık %43’nü oluşturmaktadır.

Tablo2: Konusuna Göre Yapılan Bildirim Sayıları

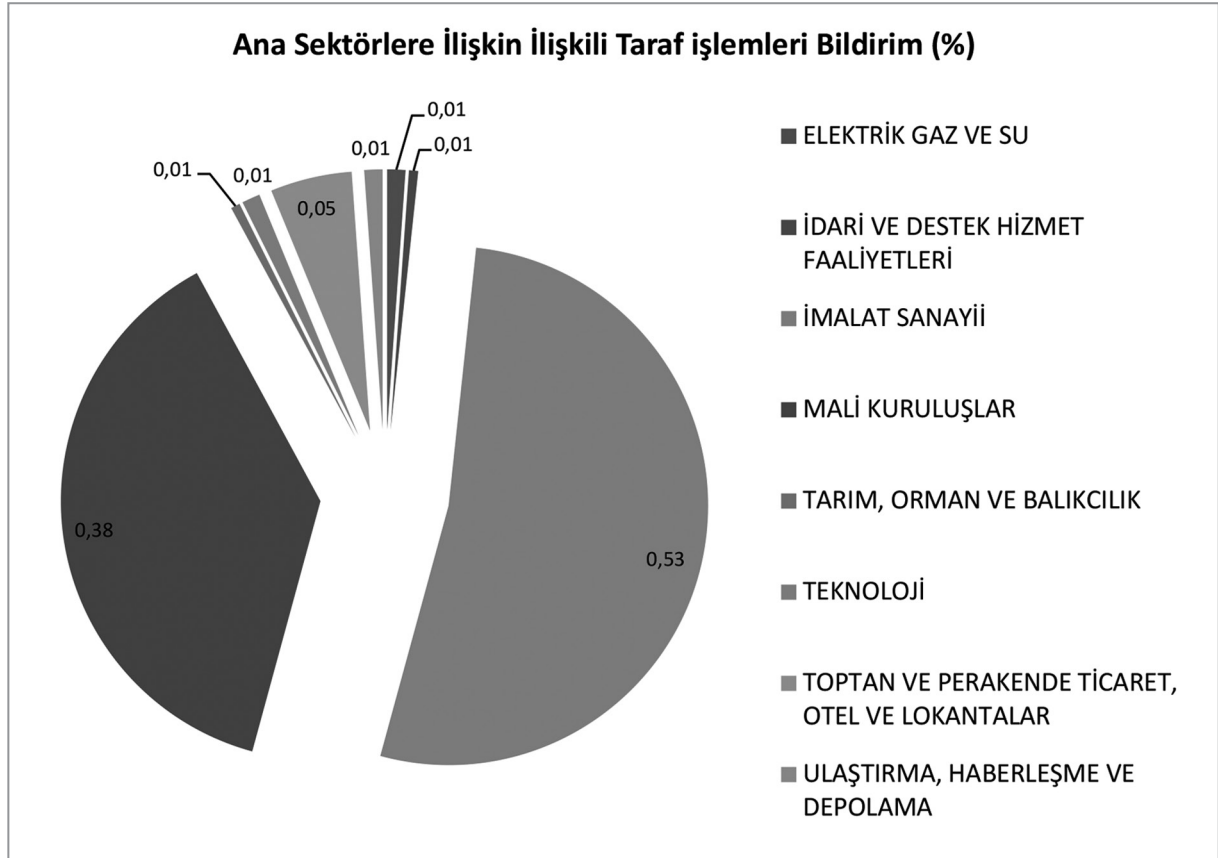
Yapılan İşlemler	Bildirim Sayısı	%
Mal Alım veya Satımı (Mamul ya da Yarımamul)	83	46,89
Hizmet Sunumu veya Alımı	31	17,51
Finansman Anlaşmaları Kapsamında Yapılan Transferler	19	10,73
Kiralamalar	18	10,17
Maddi Duran Varlık ve Diğer varlıkların Alım veya Satımı	17	9,6
Belirli Koşullar Altında Yürürlüğe Girecek Sözleşmeler	6	3,39
Kilit Yönetici Olma Durumu	1	0,56
Lisans Anlaşmaları Kapsamında Yapılan Transferler	1	0,56
Teminat veya Kefalet Karşılıkları	1	0,56
Toplam	177	100

İlişkili taraf işlemlerine ilişkin bildirimler yapılan işleme göre incelendiğinde bildirimlerin yaklaşık %47 sinin “Mal Alım veya Satımı (Mamul ya da Yarımamul)” konulu işlemlerden oluşan bildirimler olduğu görülmektedir. “Hizmet Sunumu veya Alımı” konulu bildirimlerin toplam bildirimler içerisindeki oranı ise yaklaşık %18’dir. “Finansman Anlaşmaları Kapsamında Yapılan Transferler” konulu işlemlere ilişkin bildirimler yaklaşık %11’lik oran ile üçüncü sırada yer almaktadır. “Kiralamalar” ve “Maddi Duran Varlık ve Diğer Varlıkların Alım veya Satımı” konulu işlemlere ilişkin bildirimler ise sırası ile 4. ve 5. sırada yer almaktadır. “Belirli Koşullar Altında Yürürlüğe Girecek Sözleşmeler” konulu yapılan işlemlere ilişkin bildirimlerin oranı yaklaşık %3’tür. En az bildirim yapılan konular ise 1’er bildirim ile “Kilit Yönetici Olma Durumu”, “Lisans Anlaşmaları Kapsamında Yapılan Transferler” ve “Teminat veya Kefalet Karşılıkları” konulu bildirimlerden oluşmaktadır. Bu bildirimlerin toplam bildirimler içerisindeki oranı %0,56’ dır.

Yapılan frekans analizi sonucunda ilişkili taraf işlemlerinin yarı mamul ya da mamul alım satım konulu işlemler, hizmet sunumu veya alımı konulu işlemler, finansmana yönelik işlemler, kiralamalar ve maddi duran varlık ve diğer varlıkların alım veya satımı konulu işlemlerde yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

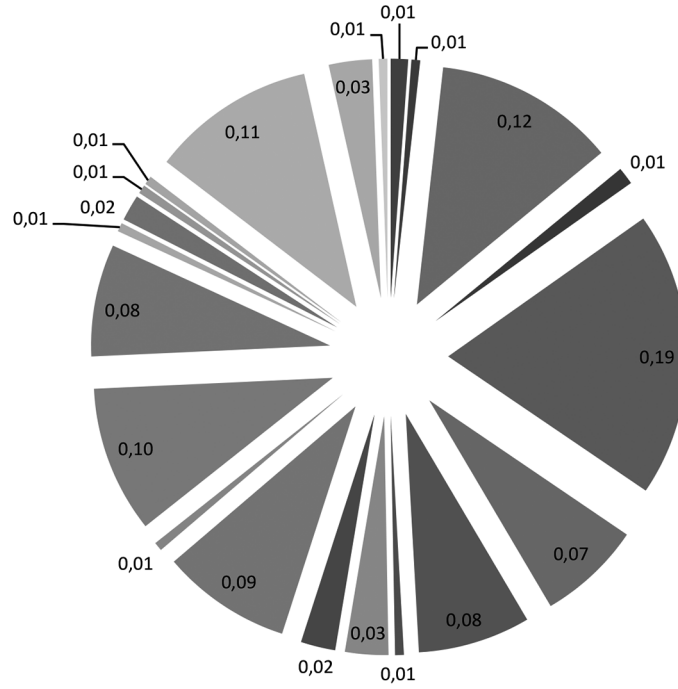
Sektörler açısından bildirimler ise şöylece tablolaştırılmaktadır.

Ana sektörler açısından değerlendirme:

Şekil 2: Ana Sektörlere İlişkin İlişkili Taraf İşlemleri Bildirimleri (%)

Yapılan ilişkili taraf işlemlerine ilişkin bildirimler ana sektör kolları açısından incelendiğinde en fazla bildirim %53 oranı ile “İmalat Sanayi” sektöründe beyan edildiği görülmektedir. Bildirim yapan ikinci sektör ise %38’lik oranı ile “Mali Kuruluşlar” sektörüne ait olduğu görülmektedir. Üçüncü sırada bildirim oranı açısından göze çarpan sektör ise Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar sektörüdür.

Alt Sektörlere İlişkin İlişkili Taraf İşlemi Bildirim (%)

- BİLİŞİM
- DİĞER İMALAT SANAYİİ
- DOKUMA, GİYİM EŞYASI VE DERİ
- ELEKTRİK GAZ VE BUHAR
- GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIKLARI
- GIDA, İÇKİ VE TÜTÜN
- GİRİŞİM SERMAYESİ YATIRIM ORTAKLIKLARI
- HABERLEŞME
- HOLDİNGLER VE YATIRIM ŞİRKETLERİ
- KAĞIT VE KAĞIT ÜRÜNLERİ, BASIM VE YAYIN
- KİMYA, PETROL KAUÇUK VE PLASTİK ÜRÜNLER
- LOKANTA VE OTELLER
- MENKUL KIYMET YATIRIM ORTAKLIKLARI
- METAL EŞYA, MAKİNE VE GEREÇ YAPIM
- ORMAN ÜRÜNLERİ VE MOBİLYA
- PERAKENDE TİCARET
- SEYAHAT ACENTESİ, TUR OPERATÖRÜ VE DİĞER REZERVASYON HİZMETLERİ İLE İLGİLİ FAALİYETLER
- TARIM VE HAYVANCILIK
- TAŞ VE TOPRAĞA DAYALI
- TOPTAN TİCARET
- ULAŞTIRMA

Şekil 3: Alt Sektörlere İlişkin İlişkili Taraf İşlemleri Bildirimleri (%)

İlişkili taraf işlemlerine ilişkin bildirimler alt sektörler açısından incelendiğinde ise Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları (%19) alt sektörünün ön plana çıktığı görülmektedir. Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları alt sektörünü ise Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri Sektörü (%12) takip etmektedir. Üçüncü sırada ise Taş ve Toprağa dayalı İmalat Sektörü (%11) yer almaktadır.

Bildirim çeşitliliğinin ana sektörler açısından dağılımı incelendiğinde şöyle bir tablo karşımıza çıkmaktadır:

Tablo 3: Ana Sektör ve Bildirim Konusu İlişkisine Göre Bildirim Sayıları

Ana Sektör Bilgisi	Yapılan İlişkili İşlem Bildirim Türü	Bildirim Adedi	%
Elektrik Gaz Su		2	
	Belirli Koşullar Altında Yürürlüğe Girecek Sözleşmeler	1	0,01
	Kiralamalar	1	0,01
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyeti		1	
	Finansman Anlaşmaları Kapsamında Yapılan Transferler	1	0,01
İmalat Sanayi		93	
	Finansman Anlaşmaları Kapsamında Yapılan Transferler	14	0,08
	Hizmet Sunumu veya Alımı	8	0,05
	Kiralamalar	4	0,02
	Kilit Yönetici Olma Durumu	1	0,01
	Mal Alım veya Satımı (Mamul ya da Yarımamul)	66	0,37
Mali Kuruluş		67	
	Belirli Koşullar Altında Yürürlüğe Girecek Sözleşmeler	3	0,02
	Finansman Anlaşmaları Kapsamında Yapılan Transferler	4	0,02
	Hizmet Sunumu veya Alımı	21	0,12
	Kiralamalar	12	0,07
	Lisans Anlaşmaları Kapsamında Yapılan Transferler	1	0,01
	Maddi Duran Varlık ve Diğer varlıkların Alım veya Satımı	17	0,1
	Mal Alım veya Satımı (Mamul ya da Yarımamul)	8	0,05
	Teminat veya Kefalet Karşılıkları	1	0,01

Tarım Orman Ve Balıkçılık		1	
	Mal Alım veya Satımı (Mamul ya da Yarımamul)	1	0,01
Teknoloji		2	
	Mal Alım veya Satımı (Mamul ya da Yarımamul)	2	0,01
Toptan, Perakende Ticaret, Otel Ve Lokantalar		9	
	Mal Alım veya Satımı (Mamul ya da Yarımamul)	5	0,03
	Hizmet Sunumu veya Alımı	1	0,01
	Belirli Koşullar Altında Yürürlüğe Girecek Sözleşmeler	2	0,01
	Kiralamalar	1	0,01
Ulaştırma Haberleşme Ve Depolama		2	
	Hizmet Sunumu veya Alımı	1	0,01
	Mal Alım veya Satımı (Mamul ya da Yarımamul)	1	0,01
	Toplam	177	100

Tablo incelendiğinde en fazla bildirim sayısının “İmalat Sanayi” sektöründeki şirketler tarafından yapıldığı görülmektedir. “İmalat Sanayi” sektöründe yapılan bildirimlerin çeşitlilik açısından beş grupta toplandığı görülmektedir. “İmalat Sanayi” sektöründe yapılan bildirim türlerine yönelik bir sıralama yapmak gerekirse ilk üç sıralamanın: “Mal Alım veya Satımı (Mamul ya da Yarımamul)” bildirimleri (0,37), “Finansman Anlaşmaları Kapsamında Yapılan Transferler” (0,08), ve “Hizmet Sunumu veya Alımı” (0,05) şekilde olduğu görülecektir.

Buna karşılık bildirim türündeki farklılık açısından konu ele alındığında “Mali Kuruluşlar” sektöründe yer alan şirketlerin bildirimleri en fazla çeşitliliğe sahip olduğu görülmektedir. “Mali Kuruluşlar” sektöründe yer alan bildirimler sekiz grupta toplanmıştır. “Mali Kuruluşlar” sektöründe yapılan ilişkili taraf işlemleri bildirimlerine yönelik bir sıralama yapmak gerekirse ilk üç sıralamanın. “Hizmet Sunumu veya Alımı” (0,12), “Maddi Duran Varlık ve Diğer varlıkların Alım veya Satımı” (0,10) ve “Kiralamalar” (0,07) şeklinde olduğu görülmektedir.

“Toptan, Perakende Ticaret, Otel Ve Lokantalar” sektöründe yapılan bildirimlerin türleri açısından 4 grupta toplandığı görülmektedir. Bu sektörde yer alan bildirimlere yönelik sıralama yapmak gerekirse ilk üç bildirim türünün: “Mal Alım veya Satımı (Mamul ya da Yarımamul)” (0,03), “Belirli Koşullar Altında Yürürlüğe Girecek Sözleşmeler” (0,01) ve 1 bildirim sayısı ile “Hizmet Sunumu veya Alımı” ile “Kiralamalar” konulu bildirimlerden oluştuğu görülmektedir.

SONUÇ

TMS 24 md.8'e göre; "ilişkili taraflarla olan ilişkilerin, işlemlerin ve taahhütler dahil olmak üzere mevcut bakiyelerin bilinmesi, finansal tablo kullanıcılarının işletmenin karşılaştığı riskler ve fırsatlar ile işletmenin faaliyetleri hakkında yapacakları değerlendirmeleri etkileyebilmektedir." Bu çerçevede şirketlerin ilişkili taraf işlemlerini başta ilgili merciler olmak üzere kamuya bildirmesini gerekli kılmaktadır. Bu çalışmada; TMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları" standardı çerçevesinde Borsa İstanbul'da faaliyet gösteren şirketlerin "ilişkili taraf işlemlerine" konu olan bildirimlerin nasıl sınıflandığını tespit etmek ve sektörel açıdan bildirimlerin farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amaç edinilmiştir. Araştırmanın kapsamını Borsa İstanbul'da faaliyet gösteren ve "TMS24 İlişkili Taraf İşlemleri" standardı çerçevesinde beyan edilen, Kamuyu Aydınlatma Platformu web sayfasında 14.10.2019 tarihinden bir yıl geriye doğru yapılan bildiri sorgusuna göre tespit edilen 177 adet bildirim oluşturmuştur. Bildirimde bulunan işletme sayısı 112'dir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan içerik analizi yöntemi uygulanmıştır.

Çalışmanın literatür incelemesi kısmında ortaya çıkan sonuç; "TMS 24 İlişkili taraf Açıklamaları" konusunun yabancı literatürlere nazaran, Türkiye kapsamındaki literatürlerde akademik anlamda yeterince incelenmediği, uygulama ile olan ilişkisinin çalışmalarda yeterince konu edilmediğidir. Çalışmanın araştırma kısmında ulaşılan sonuç ise ilişkili taraf işlemlerinin yarı mamul ya da mamul alım satım konulu işlemler, hizmet sunumu veya alımı konulu işlemler, finansmana yönelik işlemler, kiralamalar ve maddi duran varlık ve diğer varlıkların alım veya satımı konulu işlemlerde yoğunlaştığı şeklindedir. Borsa İstanbul'da faaliyet gösteren şirketlerin ilişkili taraf işlemlerine ilişkin bildirimlerin %47 sinin "Mal Alım veya Satımı (Mamul ya da Yarımamul)" konulu işlemlerden oluştuğu, %18'nin "Hizmet Sunumu veya Alımı" konulu bildirimlerden oluştuğu, %11'nin ise "Finansman Anlaşmaları Kapsamında Yapılan Transferler" konulu bildirimlerden oluştuğudur. Sektörel farklılıklar açısından bakıldığında ise, en fazla bildirim oranı %53 ile İmalat Sanayi sektöründe beyan edildiği görülmektedir. İmalat Sanayi sektörünü %38'lik oranı ile Mali Kuruluşlar sektörü takip etmektedir. Diğer sektörlerdeki bildirim oranları hemen hemen aynıdır. Sektörlerdeki bildirim türleri incelendiğinde ise, İmalat sanayi sektöründe yapılan bildirim türlerinin ağırlıklı olarak sırası ile Mal Alım veya Satımı (Mamul ya da Yarımamul) bildirimleri Finansman Anlaşmaları Kapsamında Yapılan Transferler ve Hizmet Sunumu veya Alımı bildirimleri şeklinde olduğu görülmüştür. Mali Kuruluşlar sektöründe yer alan şirketlerin bildirimlerinin ise en fazla çeşitliliğe sahip olduğu görülmektedir. Mali Kuruluşlar sektöründe yer alan bildirimler 8 grupta toplanmıştır. Mali Kuruluşlar sektöründe yapılan ilişkili taraf işlemleri bildirimlerine yönelik bir sıralama yapmak gerekirse ilk üç sıralamanın; Hizmet Sunumu veya Alımı, Maddi Duran Varlık ve Diğer varlıkların Alım veya Satımı ve Kiralamalar şeklinde olduğu görülmektedir. Toptan, Perakende Ticaret, Otel Ve Lokantalar ana sektöründe yapılan bildirimlerin ise türleri açısından "Mal Alım veya Satımı (Mamul ya da Yarımamul)", "Belirli Koşullar Altında Yürürlüğe Girecek Sözleşmeler" ve 1 bildirim sayısı ile "Hizmet Sunumu veya Alımı" ile "Kiralamalar" konulu bildirimlerden oluştuğu görülmektedir.

Araştırma kapsamında elde edilen bulguların gerekçeleri incelendiğinde;

- “Mal Alım veya Satımı (Mamul ya da Yarımamul)” konulu bildirimlerde; ilişkili taraf ile yaygın ve süreklilik arzeden işlemlerin olması ve yıl içerisindeki işlem tutarlarının toplam satışlar ve satışların maliyeti tutarlarının %10`undan fazlasına ulaşacağını ön görülmesi,
- “Hizmet Sunumu veya Alımı” konulu bildirimlerde; portföy yönetim hizmeti ve elektrik (enerji) alım hizmeti,
- “Finansman Anlaşmaları Kapsamında Yapılan Transferler” konulu bildirimlerde; nakit kredi kullanımı, kısa vadeli kredi transferleri ve sermaye avansı finansmanı,
- “Kiralamalar” konulu bildirimlerde; kiralama sözleşmeleri,
- “Maddi Duran Varlık ve Diğer varlıkların Alım veya Satımı” konulu bildirimlerde; hisse alımı,
- “Belirli Koşullar Altında Yürürlüğe Girecek Sözleşmeler” konulu bildirimlerde; devren satış işlemi ve şirket birleşmeleri,
- “Kilit Yönetici Olma Durumu” konulu bildirimlerde; ilişkili tarafın aynı zamanda kilit yönetici personel olma,
- “Lisans Anlaşmaları Kapsamında Yapılan Transferler” konulu bildirimlerde; lisans ve kurulum işlemleri hizmet alımı,
- “Teminat veya Kefalet Karşılıkları” konulu bildirimlerde; teminat işlem maliyetlerinin ödenmesi gerekçelerinin ön plana çıktığını söylemek mümkündür.

Gerek ilişkili taraf işlemlerine ilişkin rakamsal verilere ulaşmada yaşanan zorluklar gerekse bu çalışmanın amacının “ilişkili taraf işlemlerine yönelik bildirimlerin sektörel açıdan nasıl sınıflandığını tespit etmek” olarak sınırlandırılması nedeni ile ilişkili taraf işlem tutarlarının finansal tablo unsurları ile ilişkisi, bu çalışmada ele alınmamıştır. İleride yapılacak çalışmaların “ilişkili taraf işlem tutarlarının finansal tablo unsurları ile ilişkisi” amaçlanarak yapılması, araştırmacılar için bir öneri niteliğindedir.

KAYNAKÇA

- AGYEI-MENSAH, B. (2019). “The Effect Of Audit Committee Attributes On Compliance With IAS 24-Related Party Disclosure”, *International Journal Of Law And Management*, 61(1): 266-285. Doi:10.1108/IJL-MA-03-2018-0056
- ANASTASIA , O.C. ve, J. Onuor (2019), “Effects Of Related Party Transaction On Financial Performance Of Companies, Evidenced By Study Of Listed Companies İn Nigeria.”, *International Journal Of Economics And Financial Management*, 4(3): 46-57.
- ARIFF, M. Ve HASHIM , H. A. (2013). “The Breadth And Depth Of Related Party Transactions Disclosures”, *International Journal Of Trade, Economics And Finance*, 4(6): 388-392. Doi: 10.7763/IJTEF.2013.V4.323
- AZIM , F., Z. MUSTAPA Ve F. ZAINIR (2018). “The Effects Of Corporate Governance And Related Party Transactions On Firm Performance Among Pakistani Family-Owned Firms”, *Arabian Journal Of Business And Management Review (Kuwait Chapter), An Open Access Journal* , 7 (2): 9-31. Doi: 10.12816/0046065
- BAAZAOU, H. ve, M. A. ZARAI (2019). “The Effect Of Firm Characteristics On The Disclosure Of IAS/IFRS Information: The Cases Of Tunisia, France And Canada”, *International Business And Accounting Research Journal*, 3(2):124-153. Doi: 10.15294/Ibarj.V3i2.67
- BHUIYAN, M. ve ROUDAKI, J. (2018). “Related Party Transactions And Finance Company Failure: New Zealand Evidence”, *Pacific Accounting Review*, 30 (2): 199-221. Doi:10.1108/PAR-11-2016-0098
- BİLGİN, N., (2006). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi: Teknikler Ve Örnek Çalışmalar*, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- COŞKU, R., R.ALTUNIŞIK., S.BAYRAKTAROĞLU ve E. YILDIRIM (2015). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemi: SPSS Uygulamalı*, Sakarya Yayıncılık. 8. Baskı. Sakarya.
- EL-HELALY , M., I. GEORGIU Ve A.D. LOWE (2018). “The İnterplay Between Related Party Transactions And Earnings Management The Role Of Audit Quality”, *Journal Of International Accounting, Auditing And Taxation* 32:47–60. Doi: 10.1016/J.Intaccaudtax.2018.07.003
- EL-HELALY, M. (2018). “Related-Party Transactions: A Review Of The Regulation, Governance And Auditing Literature”, *Managerial Auditing Journal*, 33(8/9): 779-806. Doi:10.1108/MAJ-07-2017-1602
- ERNAWATI, D. ve Y. A. ARYANI, (2019). “Controlling Shareholders, Audit Committee Characteristics, And Related Party Transaction Disclosure: Evidence From Indonesia” , *Jurnal Keuangan Dan Perbankan*, 23(1):14–28.
- GÖKÇE, O., (2006). *İçerik Analizi: Kurumsal Ve Pratik Bilgiler*, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- <https://www.kap.org.tr/tr/bildirim-sorgu> (E.T.14.10.2019).
- <http://www.denetimnet.net/UserFiles/Documents/UFRS/UFRS2007/UMS%2024.pdf> (Erişim Tarihi: 13.02.2020).
- KARACAN, S., (2016). *Muhasebede Dönem İçi İşlemler*, Umuttepe Yayınları, 3. Baskı. Kocaeli.
- MARCHINI, P., P. ANDREI, ve A. MEDIOLI (2019). “Related Party Transactions Disclosure And Procedures: A Critical Analysis İn Business Groups”, *Corporate Governance*, Vol. Ahead-Of-Print No. Ahead-Of-Print. Doi: 10.1108/CG-08-2018-0281
- MARCHINI, P., T. MAZZA. ve A. MEDIOLI (2018). “The İmpact Of Related Party Transactions On Earnings Management: Some Insights From The Italian Context”, *J Manag Gov* 2018(2): 981–1014. Doi:10.1007/S10997-018-9415-Y
- MARCHINI, P., T. MAZZA. ve A. MEDIOLI (2018). “Related Party Transactions, Corporate Governance And Earnings Management”, *Corporate Governance*, 18(6): 1124-1146. Doi: 10.1108/CG-11-2017-0271

MNIF, S., Y. ve H. BORGİ FENDRI., (2017), “The Effect Of Audit Committee Characteristics On Compliance With IFRS For Related Party Disclosures”, *Managerial Auditing Journal*, 32 (6): 603-626. Doi:10.1108/MAJ-06-2016-1395

NOVÁKOVÁ, L. ve M. POLÁK, (2015). “Disclosures In Accordance With IAS 24 (Related Parties),” *Český Finanční A Účetní Časopis*, University Of Economics, Prague, 2015(1) : 85-99.

ÖZBEK, C.Y., (2009). “Tms 24: İlişkili Taraf Açıklamaları”, *MODAV*, 4:145-182.

POZZOLI, M. ve M. VENUTI (2014). “Related Party Transactions And Financial Performance: Is There A Correlation? Empirical Evidence From Italian Listed Companies”, *Open Journal Of Accounting*, 3: 28-37. Doi: 10.4236/Ojacct.2014.31004

PRATAMA, A. (2018). “Do Related Party Transactions And Tax Avoidance Affect Firm Value?”, *Review Of Integrative Business And Economics Research*, Vol. 7, Supplementary Issue 1: 106-116.

RAFAY, A., . R. SADIQ ve. M. AJMAL (2016). “The Effect Of IAS-24 Disclosures On Governance Mechanisms And Ownership Structures In Pakistan”, *The Lahore Journal Of Business*, 5 (1): 15–36.

RAHMAN, M. (2018). “Compliance With Ias-24, Related Party Disclosure In Listed Commercial Banks: Evidence From Bangladesh”, *Journal Of Banking And Finance Management* 1(3): 19-27.

SHAN, Y. G. (2019). “Do Corporate Governance And Disclosure Tone Drive Voluntary Disclosure Of Related-Party Transactions In China?” *Journal Of International Accounting, Auditing And Taxation* 34: 30–48. Doi:10.1016/J.Intaccudtax.2019.02.002

ŞAHİN, D.ve S. Y. PAZARÇEVİREN (2007). “TFRS (TMS 1, TMS 2, TMS 7, TMS 18, TMS 24, TMS 40) Ve SPK Muhasebe Standartlarının IFRS İle Karşılaştırılması”, *Akademik İncelemeler Dergisi*, 2 (2): 129-146.

SEVİLENGÜL, O., (2011). *Genel Muhasebe*, Gazi Kitabevi, 16. Baskı, Ankara.

Türkiye Muhasebe Standardı 1 (TMS 1): Finansal Tabloların Sunuluşu

Türkiye Muhasebe Standardı 24 (TMS 24): İlişkili Taraf Açıklamaları

EKLER

Ek 1- Tablo 4: Tms 24 Bildirimi Örnekleri (www.kap.org.tr)

İlişkili Taraf İşlemi	Konunun TMS 24 Bildirimlerinde Nasıl Ele Alındığı														
<p>Mal Alım veya Satımı (Mamul ya da Yarımamul)</p>	<div style="text-align: center;"> <h3>İlişkili Taraf İşlemleri</h3> </div> <p>İlgili Şirketler ▾</p> <p>İlgili Fonlar ▾</p> <table border="1" data-bbox="387 685 1326 866"> <thead> <tr> <th colspan="2">İlişkili Taraf İşlemleri</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Yapılan Açıklama Güncelleme mi?</td> <td>Hayır (No)</td> </tr> <tr> <td>Yapılan Açıklama Düzeltme mi?</td> <td>Hayır (No)</td> </tr> <tr> <td>Konuya İlişkin Daha Önce Yapılan Açıklamanın Tarihi</td> <td>02.02.2018</td> </tr> <tr> <td>Yapılan Açıklama Ertelemiş Bir Açıklama mı?</td> <td>Hayır (No)</td> </tr> <tr> <td>Bildirim İçeriği</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Açıklamalar</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Şirketimiz Yönetim Kurulu'nun 7 Şubat 2019 tarihli toplantısında SPK'nın II-17.1 sayılı Kurumsal Yönetim Tebliği kapsamında, bağlı ortaklığımız İskenderun Demir ve Çelik A.Ş. ve Erdemir Çelik Servis Merkezi Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile Şirketimiz arasındaki "Yaygın ve Süreklilik Arz Eden İşlemlere İlişkin Rapor" hazırlanarak onaylanmıştır.</p> <p>Raporun sonuç kısmı: "2018 yılında, bağlı ortaklığımız İskenderun Demir ve Çelik A.Ş. ile Şirketimiz arasında yaygın ve süreklilik arz eden, yapılmış olan ticari mal alımı ve slab alımı konulu ticari faaliyetlerin SPK'nın II-17.1 Kurumsal Yönetim Tebliği çerçevesinde, toplam satışların maliyeti içindeki payının her biri için %10'u aşması, bağlı ortaklığımız Erdemir Çelik Servis Merkezi San. ve Tic. A.Ş. ile Şirketimiz arasında, yaygın ve süreklilik arz eden, yapılmış olan mal satış konulu ticari faaliyetin, SPK'nın II-17.1 Kurumsal Yönetim Tebliği çerçevesinde, toplam satış hasılatı içindeki payının %10'u aşması dolayısıyla 2019 yılında aynı nitelikteki işlemlerin belirlenen esaslara uygun olarak devam edeceği öngörülmekte olup; söz konusu işlemlerin önceki yıllarla uyumlu ve piyasa koşulları ile karşılaştırıldığında makul olduğu değerlendirilmektedir." şeklindedir.</p> <p>Yukarıdaki açıklamalarımızın, Sermaye Piyasası Kurulu'nun yürürlükteki Özel Durumlar Tebliğinde yer alan esaslara uygun olduğunu, bu konuda/konularda tarafımıza ulaşan bilgileri tam olarak yansıttığını, bilgilerin defter, kayıt ve belgelerimize uygun olduğunu, konuyla ilgili bilgileri tam ve doğru olarak elde etmek için gerekli tüm çabaları gösterdiğimizi ve yapılan bu açıklamalardan sorumlu olduğumuzu beyan ederiz.</p>	İlişkili Taraf İşlemleri		Yapılan Açıklama Güncelleme mi?	Hayır (No)	Yapılan Açıklama Düzeltme mi?	Hayır (No)	Konuya İlişkin Daha Önce Yapılan Açıklamanın Tarihi	02.02.2018	Yapılan Açıklama Ertelemiş Bir Açıklama mı?	Hayır (No)	Bildirim İçeriği		Açıklamalar	
İlişkili Taraf İşlemleri															
Yapılan Açıklama Güncelleme mi?	Hayır (No)														
Yapılan Açıklama Düzeltme mi?	Hayır (No)														
Konuya İlişkin Daha Önce Yapılan Açıklamanın Tarihi	02.02.2018														
Yapılan Açıklama Ertelemiş Bir Açıklama mı?	Hayır (No)														
Bildirim İçeriği															
Açıklamalar															
<p>Hizmet Sunumu veya Alımı</p>	<div style="text-align: center;"> <h3>İlişkili Taraf İşlemleri</h3> </div> <p>İlgili Şirketler [İSMEN]</p> <p>İlgili Fonlar ▾</p> <table border="1" data-bbox="376 1390 1311 1549"> <thead> <tr> <th colspan="2">İlişkili Taraf İşlemleri</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Yapılan Açıklama Güncelleme mi?</td> <td>Hayır (No)</td> </tr> <tr> <td>Yapılan Açıklama Düzeltme mi?</td> <td>Hayır (No)</td> </tr> <tr> <td>Konuya İlişkin Daha Önce Yapılan Açıklamanın Tarihi</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Yapılan Açıklama Ertelemiş Bir Açıklama mı?</td> <td>Hayır (No)</td> </tr> <tr> <td>Bildirim İçeriği</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Açıklamalar</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Yönetim Kurulumuzun 11.06.2019 tarihli toplantısında; Şirketimiz portföyünde yer alan Kapadokya Lodge Otel, Maslak Ofis Binası ve Kartal Manzara Adalar bünyesinde bulunan ofis ve ticari alanların potansiyel yatırımcılara satış kapsamında İş Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'den danışmanlık hizmeti alınmasına karar verilmiştir. Bu kapsamda, İş Yatırım Menkul Değerler A.Ş. ile aynı tarihte 12 ay süreli danışmanlık sözleşmesi imzalanmış olup, ödenecek hizmet bedeli (komisyon) Gayrimenkul Yatırım Ortaklığına İlişkin Esaslar Tebliği'nde belirtilen sınırlarla bağlı kalmak üzere işlem bazında belirlenecektir.</p> <p>Yukarıdaki açıklamalarımızın, Sermaye Piyasası Kurulu'nun yürürlükteki Özel Durumlar Tebliğinde yer alan esaslara uygun olduğunu, bu konuda/konularda tarafımıza ulaşan bilgileri tam olarak yansıttığını, bilgilerin defter, kayıt ve belgelerimize uygun olduğunu, konuyla ilgili bilgileri tam ve doğru olarak elde etmek için gerekli tüm çabaları gösterdiğimizi ve yapılan bu açıklamalardan sorumlu olduğumuzu beyan ederiz.</p>	İlişkili Taraf İşlemleri		Yapılan Açıklama Güncelleme mi?	Hayır (No)	Yapılan Açıklama Düzeltme mi?	Hayır (No)	Konuya İlişkin Daha Önce Yapılan Açıklamanın Tarihi	-	Yapılan Açıklama Ertelemiş Bir Açıklama mı?	Hayır (No)	Bildirim İçeriği		Açıklamalar	
İlişkili Taraf İşlemleri															
Yapılan Açıklama Güncelleme mi?	Hayır (No)														
Yapılan Açıklama Düzeltme mi?	Hayır (No)														
Konuya İlişkin Daha Önce Yapılan Açıklamanın Tarihi	-														
Yapılan Açıklama Ertelemiş Bir Açıklama mı?	Hayır (No)														
Bildirim İçeriği															
Açıklamalar															

<p>Finansman Anlaşmaları Kapsamında Yapılan Transferler</p>	<div style="text-align: center;"> <h3>İlişkili Taraf İşlemleri</h3> </div> <p>İlgili Şirketler □</p> <p>İlgili Fonlar □</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">İlişkili Taraf İşlemleri</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Yapılan Açıklama Güncelleme mi?</td> <td>Hayır (No)</td> </tr> <tr> <td>Yapılan Açıklama Düzeltme mi?</td> <td>Hayır (No)</td> </tr> <tr> <td>Konuya İlişkin Daha Önce Yapılan Açıklamanın Tarihi</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Yapılan Açıklama Ertelemiş Bir Açıklama mı?</td> <td>Hayır (No)</td> </tr> <tr> <td>Bildirim İçeriği</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Açıklamalar</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Yeniden yapılanma süreci devam eden şirketimizin çeşitli ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla, şirketimiz Yönetim Kurulu eski başkanı Sn Mehmet Ulutaş'tan karşılığı şu aşamada sermaye avansı hesabına kaydedilmek üzere toplam 225.000 TL tutarında (3. Şahıs bonusu) fon sağlanmıştır. Sayın yatırımcılarımıza duyurulur.</p> <p>Yukarıdaki açıklamalarımızın, Sermaye Piyasası Kurulu'nun yürürlükteki Özel Durumlar Tebliğinde yer alan esaslara uygun olduğunu, bu konuda/konularda tarafımıza ulaşan bilgileri tam olarak yansıttığını, bilgilerin defter, kayıt ve belgelerimize uygun olduğunu, konuyla ilgili bilgileri tam ve doğru olarak elde etmek için gerekli tüm çabaları gösterdiğimizi ve yapılan bu açıklamalardan sorumlu olduğumuzu beyan ederiz.</p>	İlişkili Taraf İşlemleri		Yapılan Açıklama Güncelleme mi?	Hayır (No)	Yapılan Açıklama Düzeltme mi?	Hayır (No)	Konuya İlişkin Daha Önce Yapılan Açıklamanın Tarihi	-	Yapılan Açıklama Ertelemiş Bir Açıklama mı?	Hayır (No)	Bildirim İçeriği		Açıklamalar	
İlişkili Taraf İşlemleri															
Yapılan Açıklama Güncelleme mi?	Hayır (No)														
Yapılan Açıklama Düzeltme mi?	Hayır (No)														
Konuya İlişkin Daha Önce Yapılan Açıklamanın Tarihi	-														
Yapılan Açıklama Ertelemiş Bir Açıklama mı?	Hayır (No)														
Bildirim İçeriği															
Açıklamalar															
<p>Kiralamalar</p>	<div style="text-align: center;"> <h3>İlişkili Taraf İşlemleri</h3> </div> <p>İlgili Şirketler □</p> <p>İlgili Fonlar □</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">İlişkili Taraf İşlemleri</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Yapılan Açıklama Güncelleme mi?</td> <td>Hayır (No)</td> </tr> <tr> <td>Yapılan Açıklama Düzeltme mi?</td> <td>Hayır (No)</td> </tr> <tr> <td>Konuya İlişkin Daha Önce Yapılan Açıklamanın Tarihi</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Yapılan Açıklama Ertelemiş Bir Açıklama mı?</td> <td>Hayır (No)</td> </tr> <tr> <td>Bildirim İçeriği</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Açıklamalar</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>İş Kuleleri, Kule 2'de kiracı olan İş Merkezleri Yönetim ve İşletim A.Ş.'nin İş Kuleleri, Kule 3'e taşınacak olması sebebiyle, söz konusu firmaya Kule 3'te toplam 1.386 m²'lik ofis alanının aylık KDV hariç 99.792 TL bedel ile kiralanmasına karar verilmiştir . Söz konusu kiralama işlemiyle birlikte Kule 3'ün mevcut doluluk oranı %47'ye ulaşmaktadır. Kiralamaya konu alana ilişkin 30.09.2019 tarihli kira değerlendirme raporu 01.10.2019 tarihinde KAP'ta açıklanmıştır.</p> <p>Yukarıdaki açıklamalarımızın, Sermaye Piyasası Kurulu'nun yürürlükteki Özel Durumlar Tebliğinde yer alan esaslara uygun olduğunu, bu konuda/konularda tarafımıza ulaşan bilgileri tam olarak yansıttığını, bilgilerin defter, kayıt ve belgelerimize uygun olduğunu, konuyla ilgili bilgileri tam ve doğru olarak elde etmek için gerekli tüm çabaları gösterdiğimizi ve yapılan bu açıklamalardan sorumlu olduğumuzu beyan ederiz.</p>	İlişkili Taraf İşlemleri		Yapılan Açıklama Güncelleme mi?	Hayır (No)	Yapılan Açıklama Düzeltme mi?	Hayır (No)	Konuya İlişkin Daha Önce Yapılan Açıklamanın Tarihi	-	Yapılan Açıklama Ertelemiş Bir Açıklama mı?	Hayır (No)	Bildirim İçeriği		Açıklamalar	
İlişkili Taraf İşlemleri															
Yapılan Açıklama Güncelleme mi?	Hayır (No)														
Yapılan Açıklama Düzeltme mi?	Hayır (No)														
Konuya İlişkin Daha Önce Yapılan Açıklamanın Tarihi	-														
Yapılan Açıklama Ertelemiş Bir Açıklama mı?	Hayır (No)														
Bildirim İçeriği															
Açıklamalar															

<p>Maddi Duran Varlık ve Diğer varlıkların Alım veya Satımı</p>	<div style="text-align: center;"> <h2>İlişkili Taraf İşlemleri</h2> </div> <p>İlgili Şirketler □</p> <p>İlgili Fonlar □</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">İlişkili Taraf İşlemleri</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Yapılan Açıklama Güncelleme mi?</td> <td>Hayır (No)</td> </tr> <tr> <td>Yapılan Açıklama Düzeltme mi?</td> <td>Hayır (No)</td> </tr> <tr> <td>Konuya İlişkin Daha Önce Yapılan Açıklamanın Tarihi</td> <td>11.09.2019</td> </tr> <tr> <td>Yapılan Açıklama Ertelenmiş Bir Açıklama mı?</td> <td>Hayır (No)</td> </tr> <tr> <td>Bildirim İçeriği</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Açıklamalar</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Şirketimizin ilişkili tarafı Euro Yatırım Holding A.Ş (EUHOL) pay senedine ilişkin 12.09.2019 tarihinde 46.000 adet 1,54-1,55 fiyat aralığından hisse satış işlemi yapılmıştır. Bu işlemle birlikte EUHOL (Euro Yatırım Holding A.Ş) sermayesindeki pay senedi oranımız % 3,22 limitine inmiştir.</p> <p>Saygılarımızla.</p> <p>Yukarıdaki açıklamalarımızın, Sermaye Piyasası Kurulu'nun yürürlükteki Özel Durumlar Tebliğinde yer alan esaslara uygun olduğunu, bu konuda/konularda tarafımıza ulaşan bilgileri tam olarak yansıttığını, bilgilerin defter, kayıt ve belgelerimize uygun olduğunu, konuyla ilgili bilgileri tam ve doğru olarak elde etmek için gerekli tüm çabaları gösterdiğimizi ve yapılan bu açıklamalardan sorumlu olduğumuzu beyan ederiz.</p>	İlişkili Taraf İşlemleri		Yapılan Açıklama Güncelleme mi?	Hayır (No)	Yapılan Açıklama Düzeltme mi?	Hayır (No)	Konuya İlişkin Daha Önce Yapılan Açıklamanın Tarihi	11.09.2019	Yapılan Açıklama Ertelenmiş Bir Açıklama mı?	Hayır (No)	Bildirim İçeriği		Açıklamalar	
İlişkili Taraf İşlemleri															
Yapılan Açıklama Güncelleme mi?	Hayır (No)														
Yapılan Açıklama Düzeltme mi?	Hayır (No)														
Konuya İlişkin Daha Önce Yapılan Açıklamanın Tarihi	11.09.2019														
Yapılan Açıklama Ertelenmiş Bir Açıklama mı?	Hayır (No)														
Bildirim İçeriği															
Açıklamalar															
<p>Belirli Koşullar Altında Yürürlüğe Girecek Sözleşmeler</p>	<div style="text-align: center;"> <h2>İlişkili Taraf İşlemleri</h2> </div> <p>İlgili Şirketler □</p> <p>İlgili Fonlar □</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">İlişkili Taraf İşlemleri</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Yapılan Açıklama Güncelleme mi?</td> <td>Hayır (No)</td> </tr> <tr> <td>Yapılan Açıklama Düzeltme mi?</td> <td>Hayır (No)</td> </tr> <tr> <td>Konuya İlişkin Daha Önce Yapılan Açıklamanın Tarihi</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Yapılan Açıklama Ertelenmiş Bir Açıklama mı?</td> <td>Hayır (No)</td> </tr> <tr> <td>Bildirim İçeriği</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Açıklamalar</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Yönetici sorumluluk sigorta poliçesinin yenilenmesi hususunda üç farklı sigorta şirketinden teklif alınmış olup; alınan teklifler değerlendirildiğinde, en uygun fiyatın Dinkal Sigorta Acenteliği A.Ş. aracılığıyla Gulf Sigorta A.Ş. tarafından sunulmuş olması nedeniyle, anılan poliçenin Gulf Sigorta A.Ş. ile yenilenmesine karar verilmiştir.</p> <p>Yukarıdaki açıklamalarımızın, Sermaye Piyasası Kurulu'nun yürürlükteki Özel Durumlar Tebliğinde yer alan esaslara uygun olduğunu, bu konuda/konularda tarafımıza ulaşan bilgileri tam olarak yansıttığını, bilgilerin defter, kayıt ve belgelerimize uygun olduğunu, konuyla ilgili bilgileri tam ve doğru olarak elde etmek için gerekli tüm çabaları gösterdiğimizi ve yapılan bu açıklamalardan sorumlu olduğumuzu beyan ederiz.</p>	İlişkili Taraf İşlemleri		Yapılan Açıklama Güncelleme mi?	Hayır (No)	Yapılan Açıklama Düzeltme mi?	Hayır (No)	Konuya İlişkin Daha Önce Yapılan Açıklamanın Tarihi	-	Yapılan Açıklama Ertelenmiş Bir Açıklama mı?	Hayır (No)	Bildirim İçeriği		Açıklamalar	
İlişkili Taraf İşlemleri															
Yapılan Açıklama Güncelleme mi?	Hayır (No)														
Yapılan Açıklama Düzeltme mi?	Hayır (No)														
Konuya İlişkin Daha Önce Yapılan Açıklamanın Tarihi	-														
Yapılan Açıklama Ertelenmiş Bir Açıklama mı?	Hayır (No)														
Bildirim İçeriği															
Açıklamalar															

Ek 2 – Tablo5: Şirketlerin Yapmış Oldukları İlişkili Taraf İşlemleri Bildirim Sayısı

Şirket Ünvanı (112 Adet)	İlişkili Taraf İşlemleri Bildirim Sayısı (177 Adet)	Toplam Bildirim İçerisindeki payı
MENSA SINAİ TİCARİ VE MALİ YATIRIMLAR A.Ş.	13	0,073446
HEDEF GİRİŞİM SERMAYESİ YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	12	0,067797
İŞ GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	9	0,050847
AKİŞ GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	8	0,045198
EURO TREND YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	7	0,039548
ÖZAK GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	6	0,033898
EURO KAPİTAL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	5	0,028249
EURO MENKUL KIYMET YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	5	0,028249
İNTEMA İNŞAAT VE TESİSAT MALZEMELERİ YATIRIM VE PAZARLAMA A.Ş.	3	0,016949
AKMERKEZ GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	2	0,011299
DOĞUŞ GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	2	0,011299
MERKO GIDA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	2	0,011299
ÖZBAL ÇELİK BORU SANAYİ TİCARET VE TAAHHÜT A.Ş.	2	0,011299
REYSAŞ GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	2	0,011299
SANİFOAM SÜNGER SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	2	0,011299
OTOKAR OTOMOTİV VE SAVUNMA SANAYİ A.Ş.	1	0,00565
ATAKULE GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	1	0,00565
BRİSA BRIDGESTONE SABANCI LASTİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
ADANA ÇİMENTO SANAYİİ T.A.Ş.	1	0,00565
ADEL KALEMCİLİK TİCARET VE SANAYİ A.Ş.	1	0,00565
AFYON ÇİMENTO SANAYİ T.A.Ş.	1	0,00565
AKÇANSA ÇİMENTO SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
AKENERJİ ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş.	1	0,00565
AKSA AKRİLİK KİMYA SANAYİİ A.Ş.	1	0,00565

ALCATEL LUCENT TELETAS TELEKOMÜNİKASYON A.Ş.	1	0,00565
ANADOLU CAM SANAYİİ A.Ş.	1	0,00565
ANADOLU ISUZU OTOMOTİV SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
ARÇELİK A.Ş.	1	0,00565
ARSAN TEKSTİL TİCARET VE SANAYİ A.Ş.	1	0,00565
ASLAN ÇİMENTO A.Ş.	1	0,00565
AYGAZ A.Ş.	1	0,00565
BAK AMBALAJ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
BAŞTAŞ BAŞKENT ÇİMENTO SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
BATIÇİM BATI ANADOLU ÇİMENTO SANAYİİ A.Ş.	1	0,00565
BATISÖKE SÖKE ÇİMENTO SANAYİİ T.A.Ş.	1	0,00565
BERKOSAN YALITIM VE TECRİT MADDELERİ ÜRETİM VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
BİLCİ YATIRIM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
BİM BİRLEŞİK MAĞAZALAR A.Ş.	1	0,00565
BİRKO BİRLEŞİK KOYUNLULULAR MENSUCAT TİCARET VE SANAYİ A.Ş.	1	0,00565
BİZİM TOPTAN SATIŞ MAĞAZALARI A.Ş.	1	0,00565
BOLU ÇİMENTO SANAYİİ A.Ş.	1	0,00565
BOSCH FREN SİSTEMLERİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
COCA-COLA İÇECEK A.Ş.	1	0,00565
ÇİMBETON HAZIRBETON VE PREFABRİK YAPI ELEMANLARI SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
ÇİMENTAŞ İZMİR ÇİMENTO FABRİKASI T.A.Ş.	1	0,00565
ÇİMSA ÇİMENTO SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
DAGİ GİYİM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
DENİZLİ CAM SANAYİİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
DERİMOD KONFEKSİYON AYAKKABI DERİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
DESA DERİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565

DOĞAN BURDA DERGİ YAYINCILIK VE PAZARLAMA A.Ş.	1	0,00565
DÖKTAŞ DÖKÜMCÜLÜK TİCARET VE SANAYİ A.Ş.	1	0,00565
DYO BOYA FABRİKALARI SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
ECZACIBAŞI YATIRIM HOLDİNG ORTAKLIĞI A.Ş.	1	0,00565
EGE SERAMİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
EREĞLİ DEMİR VE ÇELİK FABRİKALARI T.A.Ş.	1	0,00565
FLAP KONGRE TOPLANTI HİZMETLERİ OTOMOTİV VE TURİZM A.Ş.	1	0,00565
FORD OTOMOTİV SANAYİ A.Ş.	1	0,00565
GENTAŞ GENEL METAL SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
GOODYEAR LASTİKLERİ T.A.Ş.	1	0,00565
GÜBRE FABRİKALARI T.A.Ş.	1	0,00565
HEKTAŞ TİCARET T.A.Ş.	1	0,00565
İŞIKLAR ENERJİ VE YAPI HOLDİNG A.Ş.	1	0,00565
İHLAS EV ALETLERİ İMALAT SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
İSKENDERUN DEMİR VE ÇELİK A.Ş.	1	0,00565
KARDEMİR KARABÜK DEMİR ÇELİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
KARSAN OTOMOTİV SANAYİİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
KEREVİTAŞ GIDA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
KONYA ÇİMENTO SANAYİİ A.Ş.	1	0,00565
KRİSTAL KOLA VE MEŞRUBAT SANAYİ TİCARET A.Ş.	1	0,00565
MARDİN ÇİMENTO SANAYİİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
MARSHALL BOYA VE VERNİK SANAYİİ A.Ş.	1	0,00565
MAVİ GİYİM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
MENDERES TEKSTİL SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
MERİT TURİZM YATIRIM VE İŞLETME A.Ş.	1	0,00565
METAL GAYRİMENKUL A.Ş.	1	0,00565
NET HOLDİNG A.Ş.	1	0,00565

NİĞBAŞ NİĞDE BETON SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
OYLUM SINAİ YATIRIMLAR A.Ş.	1	0,00565
PARSAN MAKİNA PARÇALARI SANAYİİ A.Ş.	1	0,00565
PINAR ENTEGRE ET VE UN SANAYİİ A.Ş.	1	0,00565
PINAR SU VE İÇECEK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
PINAR SÜT MAMULLERİ SANAYİİ A.Ş.	1	0,00565
PLASTİKKART AKILLI KART İLETİŞİM SİSTEMLERİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
PRİZMA PRES MATBAACILIK YAYINCILIK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
RHEA GİRİŞİM SERMAYESİ YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	1	0,00565
SEKURO PLASTİK AMBALAJ SANAYİ A.Ş.	1	0,00565
SİLVERLINE ENDÜSTRİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
SİNPAŞ GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	1	0,00565
SODA SANAYİİ A.Ş.	1	0,00565
SÖKTAŞ TEKSTİL SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
TAT GIDA SANAYİ A.Ş.	1	0,00565
TEMAPOL POLİMER PLASTİK VE İNŞAAT SANAYİ TİCARET A.Ş.	1	0,00565
TOFAŞ TÜRK OTOMOBİL FABRİKASI A.Ş.	1	0,00565
TREND GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	1	0,00565
TUKAŞ GIDA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
TÜPRAŞ-TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.	1	0,00565
TÜRK HAVA YOLLARI A.O.	1	0,00565
TÜRK TELEKOMÜNİKASYON A.Ş.	1	0,00565
TÜRKİYE ŞİŞE VE CAM FABRİKALARI A.Ş.	1	0,00565
UŞAK SERAMİK SANAYİ A.Ş.	1	0,00565
UZERTAŞ BOYA SANAYİ TİCARET VE YATIRIM A.Ş.	1	0,00565
ÜLKER BİSKÜVİ SANAYİ A.Ş.	1	0,00565
ÜNYE ÇİMENTO SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565

VESTEL BEYAZ EŞYA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
VESTEL ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
VİKİNG KAĞIT VE SELÜLOZ A.Ş.	1	0,00565
YAPRAK SÜT VE BESİ ÇİFTLİKLERİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	1	0,00565
YEŞİL GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	1	0,00565
ZORLU ENERJİ ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş.	1	0,00565
TRAKYA CAM SANAYİİ A.Ş.	1	0,00565
TÜRK TRAKTÖR VE ZİRAAT MAKİNELERİ A.Ş.	1	0,00565
TOPLAM	177	100